

GRAMATICA LIMBII ROMÂNÊ

EXERCII – ANTRENAMENT ŞI PERFORMANŢĂ

CLASELE **V–VI**

Adina Dragomirescu (coord.)

Irina-Roxana Georgescu • Delia-Monica Georgescu

Raluca-Diana Răducanu • Ileana Gae • Alina Dinu

Maria-Ramona Nedeia • Adina Ionescu

CORINT
EDUCAŢIONAL

CUVÂNT-ÎNAINTE

Ca profesori de limba română, am înțeles că, pentru elevi, dar și pentru cadrele didactice și pentru părinți, dincolo de accesul la o cunoaștere sintetică și organizată a teoriei (ceea ce am încercat să realizăm în volumul *Gramatica limbii române pentru elevi și profesori. Sinteze și exerciții*), se află utilizarea, în mod conștient, în viața de zi cu zi, a fenomenelor lingvistice. Astfel, ne-am găsit în situația de a adăuga exerciții care se adresează tuturor categoriilor de elevi și de profesori. Culegerea de exerciții a apărut, deci, din **nevoia** de a valorifica teoria, dar și din **dorința** de a sprijini efortul profesorilor și al elevilor, deopotrivă, pe trei direcții principale: **antrenament constant** pentru evaluările curente, **reușită școlară** măsurată prin Evaluarea Națională de la finalul clasei a VIII-a și **performanță** în cadrul concursurilor și al olimpiadelor specifice disciplinei.

Lucrarea, destinată elevilor din clasele a V-a și a VI-a, își propune să construiască o bază temeinică a unor conținuturi fundamentale. În conformitate cu programa școlară pentru aceste clase, primele 15 capitole grupează seturi de exerciții individuale sau care pornesc de la scurte fragmente de texte din literatura română și din cea universală, fixând concepte de vocabular și de semantică, fonetică, morfologie, sintaxă și stilistică. De asemenea, volumul cuprinde câte două teste predictive și sumative pentru fiecare clasă, a V-a, respectiv a VI-a.

Exercițiile sunt concepute pe diferite grade de dificultate, fiind foarte diversificate ca modalitate de abordare a problemelor teoretice, de la cerințe de tip grilă sau asociere la analize gramaticale și jocuri și până la corectarea unor greșeli de exprimare sau redactarea unor compuneri (narrative, descriptive, de tip jurnal sau scrisoare, pornind de la imagini/tablouri/fotografii etc.), cu respectarea unor condiții privind anumite aspecte ale utilizării limbii române. În încercarea de a contribui și la dezvoltarea gustului pentru lectură și a abilității de lucru cu operele literare, exercițiile pornesc de la texte-suport mai ample, atât literare, cât și nonliterare, aparținând unor autori români și străini îndrăgiți de elevi.

Cu încrederea că fiecare elev sau profesor va găsi exercițiul potrivit care să sedimenteze învățarea și să structureze cunoștințele, vă dorim spor la lucru, la antrenament și la performanță!

Autoarele

Fonetică, ortografie și ortoepie

3. Indică ce tip de sunet reprezintă litera „i” în fiecare dintre următoarele cuvinte:

	Vocală	Semivocală	i șoptit	Nu se aude
<i>zile</i>				
<i>mulți</i>				
<i>chiar</i>				
<i>ochilor</i>				
<i>înaintea</i>				
<i>ei</i>				
<i>verzui</i>				
<i>ochi</i>				
<i>répezi</i> [adj.]				
<i>îți</i>				
<i>reci</i>				
<i>negri</i>				
<i>unchi</i>				
<i>crai</i>				

4. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect:

A. Litera *e* redă o vocală în cuvântul:

a. *viorea*; b. *ceară*; c. *elefant*.

B. Litera *e* redă o semivocală în cuvântul:

a. *creat*; b. *gingie*; c. *leoarcă*.

C. Litera *e* nu are valoare fonetică (este literă ajutătoare) în cuvântul:

a. *ginere*; b. *geană*; c. *general*.

D. Literei *e* îi corespunde grupul de sunete *ie*:

a. *erau*; b. *elan*; c. *elegant*.

E. Litera *e* redă o vocală și o semivocală (în apariții diferite) în cuvântul:

a. *proteine*; b. *modelarea*; c. *reînnoire*.

5. Grupează cuvintele următoare în două categorii, respectând indicațiile date: girafă, rege, geamantan, ghiocel, ceaslov, dugheană, chioară, cerere, ghetete, inginer, chenar, chin, gingaș, chefir, cheag, ciudă.

Cuvinte în care literele <i>e</i> și <i>i</i> din grupurile <i>ce/ci/ge/gi/che/chi/ghe/ghi</i> AU VALOARE FONETICĂ	Cuvinte în care literele <i>e</i> și <i>i</i> din grupurile <i>ce/ci/ge/gi/che/chi/ghe/ghi</i> NU AU VALOARE FONETICĂ

Fonetică, ortografie și ortoepie

6. Indică numărul de litere și de sunete din cuvintele de mai jos: *ceară, cenușă, treceau, genune, chiar, prichindel, gheară, unghie, unchi, cercei, eu, excursie, auxiliar.*

7. Seria de cuvinte în care numărul de litere este același cu numărul de sunete este:

- a. *ghem, circ, ceată, ciur;*
- b. *geografie, geologie, dificil, geme;*
- c. *ceaun, minge, atrage, exact.*

8. Seria de cuvinte în care numărul de litere este mai mare decât numărul de sunete este:

- a. *exemplu, extraterestru, examen, micsandră;*
- b. *ceapă, cianură, trage, ghiaur;*
- c. *geantă, pălăvrăgeală, ceas, gheară.*

9. a. Creează verbul potrivit de la fiecare dintre următoarele substantive, după modelul dat: *nămol, nobil, negură, noroi, nor, nou, nod.*

Model: *noapte – a se înnopta.*

b. Alcătuieste propoziții în care să folosești verbele de la punctul a.

10. a. Ordonează silabele următoare, pentru a descoperi nume de profesii/ocupații la feminin. Caută în dicționar detalii despre meseriile pe care nu le cunoști.

- *a - fi - nă - ge - zi - o - ci;*
- *ri - ne - ță - chel;*
- *gă - to - loa - ron - ge;*
- *nă - ci - a - ni - teh;*
- *zoa - re - gi - re.*

b. Precizează câte sunete redau grupurile *ce/ci/ge/gi/che/chi/ghe/ghi* în fiecare termen de la punctul a.

11. a. Faci o călătorie în jurul lumii. Ca să te documentezi, notează forma corectă de singular a numelor de locuitori corespunzătoare următoarelor destinații:

Georgia, Chișinău, Chile, Argentina, China, Germania, Cipru.

b. Scrie numărul de litere și numărul de sunete pentru fiecare nume de locuitor pe care l-ai notat.

12. Subliniază formele corecte ale următoarelor cuvinte (care conțin grupurile *ce/ci/ge/gi/che/chi/ghe/ghi*):

- *chiuvetă/ghiuvetă;*
- *gheabă/ghebă [ciupercă];*
- *chimono/chimonou;*
- *cercevea/gergevea;*
- *giuvaier/giuvaer;*
- *geamandură/giamandură;*
- *ghips/gips;*
- *a tace/a tăcea;*
- *genuflexiune/genoflexiune;*
- *argeșan/argeșean.*

Atenție! Pentru verificare, folosește DOOM³.

13. a. Precizează numărul de litere și numărul de sunete pentru fiecare dintre cuvintele: *barcagiu, burghiu, camionagiu, hangiu, macaragiu, chiulangiu, scandalagiu, palavragiu.*

b. Ce valoare fonetică are litera *i* din grupurile *gi/ghi* ale acestor cuvinte?

c. Termenul *giulgiu* se poate încadra în lista cuvintelor de la punctul a?

14. Încercuiește literele corespunzătoare seriilor în care toate cuvintele sunt corect accentuate:

a. *ianuarie; șervet; unic; trafic;*

b. *duminică; regizor; sever; regină;*

c. *calcar; picnic; profesor; bolnav;*

d. *butelie; vedere; prevedere; radio;*

e. *sever; caracter; aidoma; simbol.*

15. Găsește minimum cinci cuvinte în care accentul are rol în diferențierea părților de vorbire.

16. Cuvintele următoare desemnează personajele unei cărți cunoscute, citite de un băiat în podul școlii. Acestea s-au amestecat în lupta dintre forțele binelui și cele ale întinericului. Scrie titlul cărții pe spațiul punctat și ordonează personajele, respectând indicațiile din tabel.

spiriduș, piticuț, liliac, balaur, gnom, sfnx, uriaș, pricolici, iezme, stafii, vampiri, strigoi, lup, vârcolaci, bivoli, monștri, cavaleri, molii, djin.

.....

Cuvinte monosilabice	Cuvinte bisilabice	Cuvinte trisilabice

17. Bifează căsuțele din dreptul seriilor care conțin cuvinte despărțite corect în silabe:

a. *du-et; bă-iat; ro-i-ul;*

b. *tea-mă; a-scet; fin-lan-dez;*

c. *om-le-tă; dez-ro-bi; co-dru;*

d. *as-tăzi; în-ger; ar-ctic;*

e. *ti-tlu; mig-da-lă; sculp-ta;*

f. *îm-păd-u-ri, su-bi-ect, co-a-for, ma-u-so-leu;*

g. *vârs-tnic, int-act, în-frun-zire, i-ne-ga-la-bil;*

h. *des-ză-pe-zi, ia-nu-a-ri-e, ge-o-gra-fi-e, o-biect.*

Fonetică, ortografie și ortoepie

18. Găsește intrusul în fiecare din seriile de mai jos:

- a-pă, ma-re, vi-a-ță, fe-ri-ci-re, e-tern;*
- ad-re-na-li-nă, a-tlet, în-ca-dra, a-tlas, ar-tist;*
- func-ți-e, pun-ctu-al, vâr-stă, as-trin-gent, send-viș;*
- fii-că, al-cool, ci-vi-li-za-ți-e, co-o-pe-ra, pi-o-ni-er;*
- om-o-nim, sub-li-ni-a, fi-in-ță, a-nu-al, tro-tu-ar.*

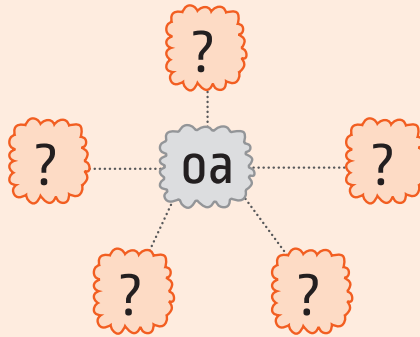
19. Indică diftongii, triftongii și vocalele în hiat din textul de mai jos, respectând indicațiile din tabel:

Eram copil. Mi-aduc aminte, culegeam/odată trandafiri sălbatici./Aveau atâția ghimpi,/dar n-am voit să-i rup/credeam că-s muguri – /și-au să înflorească.

(Lucian Blaga, *Ghimpi*)

Diftongi	Triftongi	Vocale în hiat

20. Completează spațiile libere, astfel încât să obții cuvinte bisilabice care să înceapă cu diftongul *oa* și cuvinte plurisilabice în care a doua silabă să conțină triftongul *oai*.

?	+	oai	+	?
?	+	oai	+	?
?	+	oai	+	?
?	+	oai	+	?
?	+	oai	+	?

21. Citește cu atenție textul de mai jos și răspunde la cerințele date:

În gospodăria mamei *Catrina*, de la poalele muntelui *Clăbucetul Baiului*, din *Bușteni*, fiecare copil avea rostul lui. *Ion* păzea caii, *Dumitru* păzea vacile, *Vasile* păzea oile, *câinii* păzeau găinile de vulpi și de ulii, *mama Katrina* păzea casa și îngrijea de toate alea; numai băiatul cel mai mic, *Prichiduță*, nu păzea nimic. Și mult îi era necaz lui *Prichiduță* că nu i se încredințase și lui să păzească ceva. Sta pe gânduri toată ziua ori arunca cu *pietricele* într-un braț al apei *Valea Cerbului* ce se furișea pe sub coasta livezii și număra rotocoalele ce se iveau la fața apei ori da cu praștia în păsărele. Dar de păzit ceva, nici vorbă! Până într-o zi i s-a urât lui *Prichiduță*, de și-a luat lumea în cap; și-a strâns lucrurile: praștia și un cuțitaș, a tăiat o nuielușă dintr-un alun și a pornit pe cărăruia de pe muchia dealului, doar o găsi ceva de păzit. Când să treacă la colțul gardului de mărăcini ce înconjura livada mamei *Catrina*, vede, suindu-se pe gard, târșă-târșă, un melc, melc *codobelc*. Îi era grea, se vede, *ghioacea-i* vineție, că se târa ca un moșneag nezorit și lăsa în urmă-i o dără argintie, strălucind la soare.

[Nestor Urechia, *Zânele din Valea Cerbului*]

- Indică felul sunetelor din cuvintele: *mamei*, *Baiului*, *praștia*, *nuielușă*, *ceva*.
- Indică numărul de litere și de sunete din cuvintele: *pietricele*, *cel*, *muchia*, *ghioacea*.
- Identifică valoarea fonetică a literei *e* în următoarele cuvinte: *fiecare*, *păzea*, *pietricele*, *era*, *argintie*.
- Extrage trei cuvinte care conțin diftong ascendent, din ultimul enunț al textului.
- Numește grupul de sunete existent în fiecare din cuvintele/structurile date: *gospodăria*, *oile*, *și-a*, *iveau*, *urmă-i*, *ca un*.

22. Rescrie textul de mai jos, corectând greșelile:

Excelența sa i-a dat dreptate la antrenorul oaspeților care a recunoscut că nu agreează această manieră de arbitraj. La conferința de presă el a reluat din nou ideia. Aceasta nu înseamnă că putem fi de acord cu acei suporteri care i-au făcut pe arbitrii excroci, delincvenți, etc. și care erau gata ai linșa dacă nu interveneau organele de ordine.

23. Citește următorul text și rezolvă cerințele:*Imperiul chinez*

Cu mult înainte de sosirea călătorilor europeni, printre care s-a numărat și *Marco Polo*, *chinezii* exploraseră deja mare parte din *Asia*. Expansiunea Imperiului Chinez a început în timpul dinastiei Han [206 î.H.–220 d.H.]. În anul 138 î.H., împăratul *Wudi* l-a trimis pe *Zhang Qian*, ofițer în garda imperială, în *Asia Centrală*.

Pronumele

CONȚINUTURI DIN PROGRAMA ȘCOLARĂ:

- ⊙ **Pronumele.** Tipuri de pronume: pronumele personal, de politețe (flexiunea pronumelui personal în raport cu persoana, numărul, genul)
- ⊙ **Pronumele reflexiv** (diferența între pronumele reflexiv și pronumele personal)
- ⊙ **Posibilități combinatorii ale pronumelui**
- ⊙ **Anticiparea și reluarea prin clitice pronominale în cazul unor complemente**
- ⊙ **Aspecte ortografice**

1. Subliniază pronumele personale din textele de mai jos, apoi transcrie formele în spațiul liber potrivit:

*Eu sunt de acord ca tu să coordonezi echipa.
Noi vom călători cu avionul împreună cu ei.
Ea a votat propunerea, dar el s-a opus.
Voi ați reușit să vorbiți cu ele despre costume?*

Singular	Plural
persoana I:	persoana I:
persoana a II-a:	persoana a II-a:
persoana a III-a:	persoana III-a:

2. Alcătuieste câte un enunț cu fiecare cuvânt/structură din lista de mai jos:

- ⊙ *mai/m-ai;*
- ⊙ *ale/a le;*
- ⊙ *neam/ne-am;*
- ⊙ *ai/a-i;*
- ⊙ *ași/a-și.*

3. Corectează greșelile din enunțurile de mai jos:

- ⊙ *Iar plăcea și lui să coboare i-ar cu schiurile împreună cu noi.*
- ⊙ *Costumul ție puțin mare, dar ție nu ție incomod.*
- ⊙ *M-au sunat și miau recomandat să-mi reînoiesc permisul de cititor.*
- ⊙ *Mie teamă că nu iau ascultat pe oamenii care leau dat sfaturi.*

- ⊙ – Scrieți temele înainte să ieși din casă, mămă băiete!
- ⊙ Dacă ți-ăș putea citii gândurile, ași știi cum să-ți răspund.
- ⊙ Lucrați în echipă! Nu vă da-ți la oparte dela a cere ajutorul colegilor!
- ⊙ Alunga-iar nori de pe cer și vântul turbat!
- ⊙ Vede-a-laș mare odată!
- ⊙ Ții greu să spui adevărul s-au nul ști?

4. Bifează căsuțele corespunzătoare enunțurilor în care cuvântul evidențiat prin bold este pronume:

- ⊙ De câteva zile așteaptă un telefon de la **mine**.
- ⊙ Riscurile muncitorilor din **mine** sunt mari.
- ⊙ Această **mie** de studenți protestează pentru majorarea burselor.
- ⊙ **Mie** îmi place mai mult să desenez decât să compun poezii.
- ⊙ La etajul **nouă** locuiește o bătrânică.
- ⊙ **Nouă** ne poți spune orice.
- ⊙ S-au descoperit urme de viață **pe o nouă** planetă.
- ⊙ Pe **noi** ne-au salutat militărește.
- ⊙ La ora de biologie am descoperit informații **noi** despre nevertebrate.

5. Precizează ce valoare morfologică au celelalte cuvinte subliniate la exercițiul anterior.

6. a. Construiește enunțuri în care să folosești verbele de mai jos la timpul perfect compus, respectând persoana și numărul din paranteză:

⊙ a se trezi (persoana I, singular);	⊙ a se gândi (persoana I, plural);
⊙ a se întrista (persoana a III-a, plural);	⊙ a-și imagina (persoana a III-a, singular);
⊙ a se pregăti (persoana a II-a, singular);	⊙ a-și propune (persoana a II-a, plural).

b. Rescrie ultimele două enunțuri, de la punctul a, trecând verbele menționate la modul indicativ, timpul prezent. Păstrează persoana și numărul precizate între paranteze.

7. a. Completează spațiile libere cu formele pronominale accentuate care lipsesc:

m-a impresionat povestea lui.	te apreciază profesorii.
îi plac fructele?	îi întreb cum s-au descurcat.
ne sunt alături părinții.	le suntem recunoscători.
vă strigă cineva.	nu-ți spune minciuni.

b. Subliniază formele clitice de la exercițiul anterior și precizează cazul acestora.

8. a. Completează spațiile libere cu formele neaccentuate corecte:

Mie a simțit lipsa.

Pe tine -am recunoscut în fotografie.

Pe noi așteaptă la gară.

Vouă este dor de bunici?

Pe ele am întâlnit la teatru.

Lui nu scapă nimic din vedere.

Pe ea caută cineva la telefon.

Ție am pregătit o surpriză.

b. Subliniază formele nonclitice de la exercițiul anterior și precizează funcția sintactică a acestora.

9. Asociază enunțurile din stânga cu cazul corespunzător pronumelui folosit, din coloana din dreapta:

⊙ A făcut curățenie numai în camera ei.

⊙ Tocmai ei i s-au cerut explicații.

⊙ Avem multe bagaje, așa că ei ne vor aștepta la aeroport.

⊙ Am primit vești noi de la ei.

⊙ N;

⊙ Ac.;

⊙ D;

⊙ G.

10. Asociază pronumele din enunțurile din stânga cu informația gramaticală corespunzătoare din coloana dreaptă. Scrie pe spațiul punctat litera potrivită fiecărui enunț:

... Are încredere în prietenii lui.

... Tu din spate, nu mai vorbi!

... I-am dăruit un album foto.

... Râde de alții, dar pe sine nu se vede.

... L-am felicitat pentru rezultatul obținut.

... S-a discutat mult despre voi.

... Și-a cumpărat un ceas nou.

... Ne-au primit cu bucurie în casă.

a. pronume personal, persoana I, complement direct;

b. pronume reflexiv, persoana a III-a, complement direct;

c. formă clitică, complement indirect;

d. pronume reflexiv, caz D;

e. pronume personal, caz G;

f. formă clitică, persoana a III-a, caz Ac.;

g. pronume personal, caz V;

h. pronume personal, caz Ac., complement prepozițional;

i. pronume reflexiv, persoana I, plural.

11. Scrie câteva idei despre pasiunile tale sub forma unor enunțuri în care să folosești, în două cazuri diferite, fiecare dintre formele clitice/neaccentuate următoare: ne, vă, îi, le.

12. Încercuiește varianta corectă:

i. În enunțurile: *Excursia la Târgoviște a ținut o zi.; La muzeu a văzut o tiparniță din secolul al XVI-lea.; Cu permisiunea ghidului, am reușit să o fotografiez., cuvântul o are, în ordine, următoarele valori:*

- a. articol nehotărât, pronume personal, numeral cardinal;
- b. pronume personal, articol nehotărât, numeral cardinal;
- c. numeral cardinal, articol nehotărât; pronume personal;
- d. articol nehotărât, numeral cardinal, pronume personal.

ii. Toate pronumele folosite sunt personale, în enunțurile din seria:

- a. *Mi-a dezvăluit câteva secrete din cariera lui. M-am bucurat să le aflu.*
- b. *Excelența Sa, Ministrul Culturii, va deschide evenimentul. Vom fi și noi prezenți.*
- c. *Vă deranjează fumul de țigară? Mie nu îmi face bine să stau aici.*
- d. *Cum te descurci la noul loc de muncă? Ți-ai făcut prieteni?*

13. Bifează căsuța corespunzătoare enunțurilor scrise corect:

- ☉ *Lasă-l să-și dea seama singur unde a greșit!*
- ☉ *Dă-mi puțin piper și o linguriță de sare!*
- ☉ *Uitei pe amicii noștri!*
- ☉ *Nul sfătuiesc să procedeze așa.*
- ☉ *Săptămâna trecută mai rugat să-ți împrumut bicicleta.*
- ☉ *Colegii mi-au făcut o surpriză.*
- ☉ *Votul meu îl dau Anei.*

14. Citește fragmentul de mai jos. Formulează cinci idei referitoare la conținutul acestuia, care să conțină cât mai multe pronume personale, pe care le vei sublinia:

*Deodată, jos, sub scară, printre crăpăturile podelei s-a zărit un cap, un nas care adulme-
ca și s-a ivit un animal cenușiu cu labe scurte. [...]*

*Fiindcă Buratino nu mirosea a mâncare, animalul a plecat iute, trăgând după sine o coa-
dă lungă și subțire.*

Cine ar fi stat liniștit și nu ar fi pus mâna pe coada lungă? Buratino a înșfăcat numaidecât coada.

*Animalul cu pricina era Șușara, șobolanul cel rău. De spaimă, animalul s-a grăbit să ajun-
gă sub scară și l-a tras după sine pe Buratino. Șobolanul a văzut numaidecât că Buratino era
doar un băiețel cioplit din lemn și s-a repezit la el să-l muște de gât.*

*Buratino a tras o spaimă strașnică, a dat drumul cozii și a sărit pe scaun, dar șobolanul
s-a luat după el. Apoi a făcut un salt și a ajuns pe marginea pervazului... șobolanul după
el. Băiețelul a luat-o la goană prin cămăruță, dar șobolanul se ținea scai. În cele din urmă,
Buratino a sărit pe masă, dar șobolanul l-a ajuns, l-a trântit, l-a apucat de gât și l-a tras
după sine, ducându-l în crăpătura din podea.*

— Tată Carlo! a strigat, înspăimântat, Buratino.

— Aici sunt! s-a auzit numaidecât un glas puternic.

*Ușa s-a deschis și tata Carlo a intrat în odăiță, și-a scos unul dintre saboții cu talpă de
lemn cu care era încălțat și l-a aruncat spre șobolan. Șușara i-a dat drumul lui Buratino, a
scrâșnit din dinți și s-a făcut nevăzut.*

[Aleksei N. Tolstoi, Aventurile lui Buratino sau Cheița de Aur, traducere de Roland Schenn]

15. Construiește câte un enunț cu omofonele următoarelor forme pronominale: *ea, ei, ele*. Ce parte de vorbire este fiecare cuvânt folosit?

16. Subliniază cliticul pronominal din fiecare enunț și bifează caseta corespunzătoare cazului în care este folosit:

Enunțul	Acuzativ	Dativ
Îi prezint profesorului referatul meu.		
Spectatorii i-au aplaudat pe actori.		
Vă plac florile?		
Părinții îi ajută pe copii să înțeleagă când cei mici greșesc.		
Le ajut pe gospodine să facă prăjituri.		
Pentru aceste rechizite ne datorați 30 de lei.		
Vă invit în sala de așteptare!		
I-am transmis tot ce ai spus.		
Medicul le prescrie pacienților tratamentul pentru viroză.		
Profesorul ne cheamă în laboratorul de chimie.		

17.a. Identifică pronumele personale și reflexive din fragmentul de mai jos și transcrie-le în lista potrivită, din dreapta.

Eu îmi spuneam în sinea mea: „Iată-mă în prima zi de școală. Mai sunt încă nouă luni. Câte teme, câte examene lunare, câtă trudă!” Chiar simțeam nevoia să o găesc pe mama la ieșire și am alergat să-i sărut mâna. Ea îmi spuse:

— Curaj, Enrico! Vom învăța împreună.

Și m-am întors acasă bucuros. Dar nu-l mai am pe învățătorul meu, cu zâmbetul acela binevoitor și vesel, iar școala nu mi se mai pare frumoasă ca altădată.

(Edmondo De Amicis, *Cuore*,
traducere de Geta Popescu)

Pronume personale:

Pronume reflexive:

b. Scrie cazul pronumelor identificate la punctul a.

18. Transformă enunțurile următoare, astfel încât pronumele personale să devină reflexive. Scrie enunțurile obținute în casetele alăturate:

Ți-am curățat pantofii.

Ne caută pisicuța pe aleile parcului.

Îmi pune întrebări despre proiect.

Îți propune o altă abordare a temei.

Te consider un înotător excelent.

Vă bucură sosirea bunicilor.

Antrenorul mă pregătește pentru concurs.

19. Înlocuiește pronumele personale, din enunțurile de mai jos, cu pronumele personale de politețe corespunzătoare:

- Ea a vizitat expoziția de artă de la Muzeul Județean.
- Voi sunteți oaspeții de seamă din această seară.
- Ei au primit distincția din partea președintelui României.
- El pregătește un material pentru revista școlii.
- Tu nu ai primit invitație la această petrecere.
- Cărțile lor au fost foarte apreciate.
- Am admirat îndelung picturile tale.
- Am remarcat eleganța ei când a urcat pe scenă.

20. Încercuiește intrusul din seriile de mai jos:

- Măria Ta, Înălțimea Mea, Alteța Sa;
- Sfinția Sa, Înaltpreasfinția Sa, Majestatea Voastră;
- Excelența Sa, Întunecimea Voastră, Alteța Voastră;
- Sanctitatea Voastră, Preasfinția Voastră, maiestatea sa;
- Eminența Sa, Maleficența Voastră, Măria Sa.

21. a. Înlocuiește cu clitice pronominale substantivele prin care se exprimă complementele directe din enunțurile de mai jos.

- Ieri am curățat copacul.
- Am cumpărat cărți de la târg.
- Învăț lecția pentru mâine.
- Voi citi compunerea în clasă.

b. Rescrie enunțurile de la punctul a, astfel încât complementele să fie dublate prin clitice pronominale.

22. A. Subliniază complementele directe și indirecte, apoi subliniază cliticele pronominale care le dubleză.

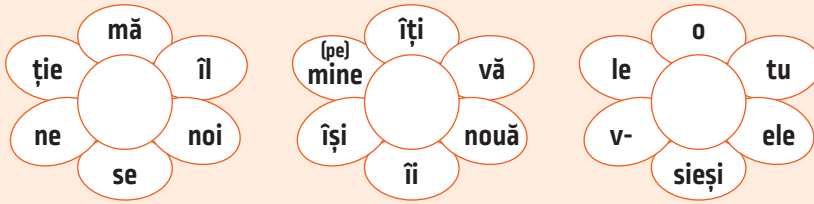
- Pe el l-am văzut plimbându-se pe faleză.
- Îl recunosc pe omul în vârstă care îmi cere ajutorul.

- c. Îi povestesc bunicului cum mi-am petrecut vacanța.
 d. Cărțile recomandate de tine le-am citit vara trecută.
 e. Ție ți-am transmis toate informațiile.
 f. Cartea despre care îți povestesc am descoperit-o la clubul de lectură.
 g. Plecarea în tabără îi îngrijorează puțin pe părinții mei.

B. Precizează, pentru fiecare situație de mai sus, dacă forma clitică anticipează sau reia complementul.

23. a. Colorează petalele florilor de mai jos conform cerințelor date:

- cu verde, petalele care conțin forme accentuate ale pronumelui personal;
- cu galben, petalele care conțin forme neaccentuate ale pronumelui personal;
- cu roșu, petalele care conțin formele pronumelui reflexiv la persoana a III-a.

b. Transcrie, în centrul fiecărei flori, formele comune dativului și acuzativului, apoi colorează-l folosind culoarea ta preferată.

24. a. Subliniază pronumele din textul următor și numește felul acestora:

– Tușă Barberin, bărbatul dumitale este bine, m-a rugat să-ți spun că totul merge bine și să-ți dau acești bani; vrei să-i numeri?

Asta era tot. Tușă Barberin se mulțumea cu aceste vești; bărbatul ei era sănătos, muncea și își câștiga existența.

Chiar dacă Barberin se afla de atât de mult timp la Paris, asta nu însemna cătuși de puțin că era supărat pe femeia lui.

Rămăsese la Paris pentru că munca îl ținea acolo; când va îmbătrâni, va reveni să trăiască lângă femeia lui, iar cu banii adunați vor fi la adăpost de sărăcie atunci când vârsta le va fi împușinat forțele și le va fi măcinat, o dată cu trecerea timpului, sănătatea.

(Hector Malot, *Singur pe lume*, traducere de Manuela Coravu)

b. Completează tabelul următor cu forma, cazul și funcția sintactică a pronumelor personale din textul de mai sus.

Pronumele personal	Forma	Cazul	Funcția sintactică

25. Construiește enunțuri în care să existe:

- pronume personal, persoana a II-a, singular, acuzativ, complement direct;
- pronume personal, persoana I, plural, nominativ, subiect;
- pronume reflexiv, persoana a III-a, singular, acuzativ, complement direct;
- pronume personal de politețe, persoana a III-a, dativ, complement indirect;
- pronume personal, persoana a II-a, plural, acuzativ, atribut pronominal;
- pronume reflexiv, persoana I, acuzativ, fără funcție sintactică;
- pronume personal, persoana a III-a, acuzativ, complement prepozițional;
- pronume personal de politețe, persoana a II-a, genitiv, atribut pronominal.

26. În cutia ta poștală au fost puse, din greșeală, scrisorile mai multor vecini de pe strada unde locuiești. Citind începutul fiecăreia, ți-ai dat seama că nu îți aparțin, așa că încearcă să identifici expeditorul și destinatarul. Pentru amuzament:

- identifică pronumele și locuțiunile pronominale de politețe;
- analizează pronumele personale menționând persoana, numărul, forma (accentuată/clitică), cazul și funcția sintactică;
- stabilește cazul pronumelor reflexive;
- continuă una dintre scrisorile care necesită folosirea altor două pronume de politețe pe care le vei sublinia și vei menționa cazul și funcția sintactică.

i. Draga mea bunică, mi-e tare dor de matală și, de aceea, m-am gândit să-ți scriu câteva rânduri care să ne aline pe amândoi până ne vom revedea.

Al dumitale nepot,...

ii. Iubită mamă,
de mai bine de un an stau departe de dumneata, cercetând lucruri neștiute, prin școlile străinătății. Ai fi mândră de mine să afli că te-am învățat, dar îți voi povesti când mă voi întoarce...

iii. Dragă Maria,
prietenă dragă, te rog să mă lași să-ți spun cât îmi lipsești și cât mă bucur că te-am cunoscut! Orele pe care le-am petrecut cu tine mi-au umplut vacanța cu clipe minunate de care îmi voi aminti mereu...

iv. Domnule Ministru,
mă numesc Costache Ilarion și sunt pensionar, unul dintre pensionarii pe care deciziile dumneavoastră îi afectează în fiecare zi. De aceea vă rog să fiți mai atent cu ce hotărâri luați! Luați-le ca și cum ar fi pentru părinții dumneavoastră...

v. Stimată doamnă dirigintă, numele meu este Ioan Voicu, v-am fost elev în clasele 5-8 și lecțiile dumneavoastră de biologie, dar mai ales lecțiile de viață pe pe care ni le-ați oferit îmi sunt și acum de folos! Vă mulțumesc!

Ce mai face domnul profesor de istorie?
Vă mai este coleg? Și dumnealui aș vrea să-i mulțumesc și să-i urez multă sănătate! ...

XIV

Circumstanțialele

CONȚINUTURI DIN PROGRAMA ȘCOLARĂ:

- ⊙ **Circumstanțialul de mod, circumstanțialul de timp, circumstanțialul de loc. Norme de punctuație (virgula)**

1. a. Pune adverbele de loc din chenar în enunțurile potrivite:

- ⊙ *Ne-am instalat cortul de râu.*
- ⊙ *..... se plantează pomi fructiferi.*
- ⊙ *Nu am mai fost de doi ani.*
- ⊙ *Pe cei mici i-am pus lângă mine, iar pe ceilalți i-am așezat*

aici
acolo
aproape
dincolo

b. Ce funcție sintactică îndeplinesc adverbele de la punctul a? Ce părți de vorbire sunt elementele regente ale acestor funcții sintactice?

2. Asociază prepozițiile din coloana din stânga cu substantivele din coloana din dreapta, apoi introdu grupurile obținute în locul din care lipsesc:

⊙ <i>de peste</i>	⊙ <i>parc</i>	➤ <i>Se plimbă cu gașca lui de prietenii.</i>
⊙ <i>de lângă</i>	⊙ <i>Brașov</i>	➤ <i>Trenul vine</i>
⊙ <i>dinspre</i>	⊙ <i>gară</i>	➤ <i>Am mutat floarea, fiindcă o umbrea.</i>
⊙ <i>de pe</i>	⊙ <i>bordură</i>	➤ <i>Am luat taxiul</i>
⊙ <i>din</i>	⊙ <i>bănci</i>	➤ <i>S-a strecurat ca să ajungă la tablă.</i>
⊙ <i>lângă</i>	⊙ <i>grădină</i>	➤ <i>Am cules vinete coapte.</i>
⊙ <i>până la</i>	⊙ <i>scaun</i>	➤ <i>Îmi făcea cu mâna</i>
⊙ <i>prin</i>	⊙ <i>stradă</i>	➤ <i>M-am ridicat ca să o salut.</i>
⊙ <i>printre</i>	⊙ <i>zid</i>	➤ <i>A parcat mașina</i>

3. Completează enunțurile de mai jos cu grupuri de cuvinte care exprimă locul, alcătuite din substantiv + prepoziție:

- Am ajuns într-o jumătate de oră.*
- Am intrat ca să-mi cumpăr o carte.*
-, nisipul era foarte fin.*
- Am întâlnit-o pe Ana când mă întorceam*
- Îmi poți da, te rog, pixul care mi-a căzut* ?

4. Identifică circumstanțele de loc din textele de mai jos, apoi precizează termenii regenți și valoarea lor morfologică:

- a. *Apoi, Sputnik lăsă jos [...] punga de cumpărături. Tatăl se uită înăuntru.*
[Frank Cottrell Boyce, *Lista lui Sputnik, cățelul extraterestru*, traducere de Cătălin Georgescu]
- b. *Toți au început să caute poze în telefoane.*
[Frank Cottrell Boyce, *Lista lui Sputnik, cățelul extraterestru*, traducere de Cătălin Georgescu]
- c. — *Nu știu, răspunse Isabelle, și-și șterse o lacrimă răătăcită, cu batista de pânză scoasă din mână.*
[Megan Wynne, *Casa din strada Hawthorn*, traducere de Alina Dobre]
- d. *Bărbatul își termină cafeaua. Apoi se ridică și aruncă paharul gol într-un coș de gunoi aflat lângă banca pe care stătuse.*
[Kate Milford, *Nodul tâlharului. O poveste din hanul pungașilor*, traducere de Cătălin Georgescu]

5. Subliniază circumstanțele de loc și precizează partea de vorbire prin care se realizează.

- a. *Am descuiat ușa și m-am strecurat înăuntru.*
[David Barclay Moore, *Stelele de la picioarele noastre*, traducere de Mihaela Alexandrescu]
- b. *De acolo putea să-l observe atât pe bărbatul cu Americano, cât și magazinul de bijuterii pe care acesta îl urmărea atât de atent.*
[Kate Milford, *Nodul tâlharului. O poveste din hanul pungașilor*, traducere de Cătălin Georgescu]
- c. *Pe urmă, atunci când ar fi aflat, tati Rachpaul ar fi venit încoace și m-ar fi luat și el la scărmanat.*
[David Barclay Moore, *Stelele de la picioarele noastre*, traducere de Mihaela Alexandrescu]
- d. *Se speriau și săreau de pe carosabil pe trotuar ori de câte ori trecea o mașină pe lângă ele.*
[Megan Wynne, *Casa din strada Hawthorn*, traducere de Alina Dobre]

6. Selectează, din seriile de mai jos, cuvintele/grupurile de cuvinte care exprimă timpul, apoi alcătuiește câte un enunț cu fiecare:

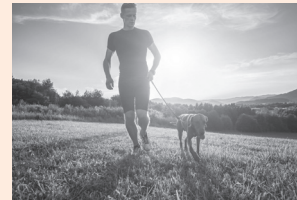
○ <i>podea;</i>	○ <i>repede;</i>	○ <i>în august;</i>
○ <i>ieri;</i>	○ <i>după-amiază;</i>	○ <i>în pădure;</i>
○ <i>acasă;</i>	○ <i>pretutindeni;</i>	○ <i>primăvara.</i>

Circumstanțialele

7. Scrie în dreptul prepozițiilor din coloana din stânga cifra corespunzătoare substantivelor din coloana din dreapta, cu care se pot asocia, astfel încât să formeze structuri temporale. Construiește enunțuri cu grupurile obținute:

... peste	1. concediu;
... la	2. zbor;
... în	3. Crăciun;
... spre	4. o săptămână;
... din	5. toamnă;
... după	6. septembrie.

8. Imaginile de mai jos reprezintă circumstanțele temporale ale unor acțiuni. Exprimă, prin câte un enunț, posibile acțiuni sugestive pentru fiecare imagine, în care să redai reperele temporale, folosind diverse modalități (cuvinte/grupuri de cuvinte):

9. Identifică circumstanțialele de timp din textele de mai jos, apoi precizează termenii regenți și valoarea lor morfologică:

- a. — *Începe acum? Întrebă Sclipiri Verzui pe un ton neîncredător, apoi se uită la ceas.*
 (Kate Milford, *Nodul tâlharului*. O poveste din hanul pungașilor, traducere de Cătălin Georgescu)
- b. *Era greu de crezut că pielea acestui om fusese cândva deschisă la culoare.*
 (Jack London, *Un fiu al soarelui*, traducere de Sorin Șerb)

10. Subliniază circumstanțialele de timp din textele următoare și precizează partea de vorbire prin care se realizează:

- a. *...mi-am dat seama brusc cât de grele erau cadourile pe care tocmai le cum-părasem de la magazin.*

(David Barclay Moore, *Stelele de la picioarele noastre*, traducere de Mihaela Alexandrescu)

b. *Cele două femei mai încercară câteva inele, dar reveneau mereu la unul anume. [...] După câteva clipe, roșcata începu să scoată inele dintr-un sertar cu capac de sticlă și să le înșire pe o bucată de catifea neagră așezată pe tejghea.*

[Kate Milford, *Nodul tâlharului. O poveste din hanul pungașilor*, traducere de Cătălin Georgescu]

c. *Tatăl meu, Benny Rachpaul, îmi cumpărase tenișii vara asta, cadou la împlinirea vârstei de doisprezece ani. [...] Așa că în seara aceasta, [...] băieții care mă urmăreau au fost nevoiți să se oprească la graniță.*

[David Barclay Moore, *Stelele de la picioarele noastre*, traducere de Mihaela Alexandrescu]

d. *În tinerețe mă făleam cu coama asta, da' acu, la bătrânețe, e un blestem...*

[Maxim Gorki, *Copilăria*, traducere de Cezar Petrescu]

11. Identifică circumstanțele de mod din textele de mai jos, apoi precizează termenii regenți și valoarea lor morfologică:

a. *Uitase complet cine sunt.*

[Frank Cottrell Boyce, *Lista lui Sputnik, cățelul extraterestru*, traducere de Cătălin Georgescu]

b. *... îl lustrui rapid, apoi îl băgă într-o cutiuță, ținându-și mâinile cât mai jos, aproape ascunse [...]. De peste tot se auziră aplauze, mai puțin dinspre masa la care stăteau, bine înfundate în scaune, cele două fete.*

[Kate Milford, *Nodul tâlharului. O poveste din hanul pungașilor*, traducere de Cătălin Georgescu]

c. *Toți tipii ăștia bătrâni trăiau într-o lume total diferită de a mea.*

[David Barclay Moore, *Stelele de la picioarele noastre*, traducere de Mihaela Alexandrescu]

d. — *De unde ai apărut așa brusc? Întrebă Griffiths, după ce își dădură mâna.*

[Jack London, *Un fiu al soarelui*, traducere de Sorin Șerb]

12. Subliniază circumstanțele de mod și precizează partea de vorbire prin care se realizează.

a. *Uite, a făcut-o pe femeia aceea care lucrează acolo să se poarte ca și cum se cunosc de o viață și tocmai au ieșit împreună la cumpărături. [...] Marzana Hakelbarend răsufliă îndelung și încercă să identifice retroactiv indiciile care-i scăpaseră.*

[Kate Milford, *Nodul tâlharului. O poveste din hanul pungașilor*, traducere de Cătălin Georgescu]

b. — *Ți-ai vărsat năduful? Îl întrebă cu blândețe, în timp ce Milo se strâmbă. Știi că nu e ceva obișnuit, adăugă ea, și mai știi și că nu-ți place atunci când lucrurile nu se întâmplă așa cum te-ai aștepta tu.*

[Kate Milford, *Misterul din hanul pungașilor*, traducere de Cătălin Georgescu]

c. — *Dar toată lumea știa deja. Se poartă ca un tip. Conduce un autobuz mare în oraș. Vruuum!*

[David Barclay Moore, *Stelele de la picioarele noastre*, traducere de Mihaela Alexandrescu]

13. Construiște trei enunțuri în care numeralul cardinal *doi* să îndeplinească, pe rând, funcția sintactică de circumstanțial de loc, de circumstanțial de timp și de circumstanțial de mod.

14. Completează tabelul dat cu circumstanțialele din textele de mai jos, în funcție de felul fiecăruia și de partea de vorbire prin care se exprimă:

a. *Sosise acasă la ora 18.20, ca de obicei, și strigase din hol „Bună, dragă!”, dar nu primise niciun răspuns. [...] Însemna, probabil, că Isabelle strângea hainele întinse pe sârma din grădină, Robbie făcea năzbâtii pe-afară – să sperăm că undeva departe –, Dorothea citea în camera ei, iar Jack meșterea la motocicletă din garaj. Așa că, spunându-și că își va vedea curând soția și familia, Ron își puse pălăria în cuierul de lemn din hol, agăță haina dedesubt, își șterse picioarele de mai multe ori pe covorașul de la intrare [...] și își aranjă părul, uitându-se în oglinda din hol. Atunci observă o altă anomalie [...].*

— *Văd că merg foarte repede, spuse Jack, aplecându-se în stradă ca să vadă mai bine.*

[Megan Wynne, *Casa din strada Hawthorn*, traducere de Alina Dobre]

b. *Acea era dintotdeauna casa lui. Se obișnuise deja cu oamenii bizari care treceau pe la han, unii dintre ei întorcându-se în fiecare an, ca niște rude îndepărtate care își fac apariția de sărbători și în vacanțe, ca să te ciupească de obraji și apoi să dispară din nou. După doisprezece ani, devenise deja destul de bun în a prezice cine avea să apară și când.*

[Kate Milford, *Misterul din hanul pungașilor*, traducere de Cătălin Georgescu]

c. *Șoarecele vâsli cu dibăcie și traversă apa cu repeziciune. Trase la mal și îi întinse Sobolului laba din față, în vreme ce acesta se urca în luntre cu mare grijă.*

[Kenneth Grahame, *Vântul prin sălcii*, traducere de Lucian Popa]

d. *Totul decursese normal până acum. Apoi, se petrecu ceva ce nu se mai întâmplase până atunci.*

[Kate Milford, *Nodul tâlharului. O poveste din hanul pungașilor*, traducere de Cătălin Georgescu]

Text	Valori morfologice	Circumstanțiale de loc	Circumstanțiale de timp	Circumstanțiale de mod
a.	adverb			
	substantiv			
b.	adverb			
	substantiv			
c.	adverb			
	substantiv			
d.	adverb			
	substantiv			

15. Citește cu atenție textul următor, apoi răspunde la cerințele date:

Ridicând nasul din carte, am aruncat rapid o privire spre ei. Nimic mai mult, însă a fost suficient ca să văd grupurile de elevi aliniați pe margine. De fapt, erau aproape numai fete. Trebuia să recunosc că să te trezești devreme doar ca să te uiți la un antrenament de fotbal cerea multă dedicare. În plus, nu era mai puțin ciudat să te trezești devreme ca să citești în liniște.

[Alex Light, *Iubire de probă*, traducere de Iulia Dromereschi]

- Identifică toate circumstanțialele din fragmentul dat și menționează valoarea morfologică și tipul fiecăruia.
- Identifică regentul fiecărui circumstanțial menționat la punctul a, precizând și valoarea morfologică a acestuia.
- Menționează valoarea morfologică și funcția sintactică a cuvintelor subliniate.
- Construiește câte un enunț în care fiecare cuvânt subliniat să aibă altă funcție sintactică decât în text, pe care o vei menționa.
- Consideri că ai putea să te trezești devreme ca să te uiți la un antrenament de fotbal sau ca să citești în liniște? Motivează-ți răspunsul în 3–5 enunțuri în care vei folosi cel puțin câte un circumstanțial dintre cele învățate.

16. Construiește planul de idei al unei narațiuni despre o expediție în munții Bucegi:

- în fiecare dintre cele 6–8 idei formulate, vei folosi cel puțin un complement sau un circumstanțial pe care îl vei numi;
- menționează partea de vorbire prin care se exprimă fiecare funcție sintactică menționată la punctul a;
- numește elementul regent al fiecărei funcții sintactice identificate la punctul a.

XVII

Sugestii de rezolvare

I. ELEMENTE DE VOCABULAR

1. c. iute, rapid, agil, repezit, ușor.

2. a.

a impune	președinție	binecuvânta	binevoi	bună purtare	rea-voință
a in pune	președenție	bine cuvânta	bine-voi	bunăpurtare	reavoință
a se dezbrăca	bine crescut	bunăstare	bunăcuviniță	îndeajuns	suspus
a se dezbrăca	bine-crescut	bună stare	bună cuviință	în de-ajuns	sus-pus

b. De exemplu:

Și-a impus punctul de vedere în fața colegilor de echipă.

Se dezbracă de haină pentru că este prea cald.

Am votat candidatul la președinția clasei noastre.

Este un cozonac bine crescut, a ieșit din formă în cuptor.

Este un elev bine-crescut, salută pe toată lumea.

Preotul i-a binecuvântat pe enoriași.

Se bucură de bunăstarea familiei.

A împrumutat o carte în bună stare de la bibliotecă.

A binevoit să ajungă la timp de data aceasta.

A dat dovadă de bunăcuviniță în relația cu toți colegii.

A primit laude pentru bună purtare.

Este îndeajuns de pregătit ca să ia notă mare la examen.

Refuzul tău este dovadă de rea-voință.

O persoană sus-pusă trebuie să-și protejeze imaginea.

3.

În altfel/altfel de situație nu ar fi reacționat așa.	A preferat un alt fel de mâncare.
Nu știa de cât/decât are nevoie pentru a cum-păra jucăria.	Nu știi decât că ne va asculta la biologie.
A pus deoparte/de o parte banii pentru cadou.	De o parte a fileului erau piesele albe și de alta cele negre.
S-a trezit devreme/de vreme toată vacanța.	De vreme ce nu ai înțeles textul, cum să răspunzi la întrebări?
A învățat poezia pe dinafară/din afară.	Din afară, lucrurile păreau altfel.
Vorbește întruna/într-una.	Într-una din zile vom începe lucrul.
Nu vrea nicidcum/nici de cum să mă ajute.	Nu îi păsa nici de cum să rezolve problema, nici de cum ar fi putut să o amâne.
Nu l-am întâlnit niciodată/nici o dată.	Nu va veni la întâlnire nici o dată, nici de două ori.
Numai/nu mai el are dreptate.	Nu mai poate rămâne mult în același loc.
Ø dată/ odată ce ai venit, nu mai poți pleca.	A notat o dată din calendar.

4. a. a – 2, b – 6, c – 4, d – 5, e – 3, f – 1.

b.

	Adevărat	Fals
În structurile <i>față curată</i> și <i>ce curat!</i> se regăsesc două cuvinte omonime.		X
Cuvântul <i>haină</i> din text are un omonim, care se scrie, dar nu se pronunță la fel.		X
În enunțul: <i>Vânătorul ochi prada.</i> se regăsește un omograf al cuvântului <i>ochi</i> din text.	X	
Cuvintele <i>decât</i> și <i>de cât</i> sunt omofone, dar nu și omografe.	X	
Verbul <i>văz</i> din text și substantivul <i>văz</i> sunt omonime lexico-gramaticale.	X	

c. *grăsuliu* = *plinuț*, *gălbuie* = *palidă*, *se cocoloșea* = *se învelea*, *ștergea* = *curăța*, *gunoaiele* = *scamelor*, *creștetul* = *vârful*.

d.

	Sens propriu de bază	Sens propriu secundar	Sens figurat
<i>După o lună de zile</i> , înțelesesem rostul învățării.	X		
<i>Strânge bani albi</i> , pentru <i>zile negre!</i>			X
<i>Avea niște ochi verzui</i> , mici și <i>repezi</i> .			X
<i>Apele repezi</i> ale râului formau vârtejuri periculoase.	X		
<i>Era scund</i> , <i>grăsuliu</i> , cu părul mărunț și <i>încărunțit</i> .	X		
<i>Doar câțiva brazi</i> se înălțau pe fruntea <i>încărunțită</i> a muntelui.			X
<i>Avea o față gălbuie</i> , curată și fără pic de sânge.	X		
<i>Mama a întins o față</i> de masă albă ca laptele.		X	
<i>Călca din piatră în piatră</i> , tot în <i>creștetul</i> pietrelor.			X
<i>Bunicul și-a sărutat nepotul</i> în <i>creștetul</i> capului.	X		
<i>Călca...</i> scuturând <i>picioarele</i> ca o pisică.	X		
<i>Picioarele</i> paharelor păreau un șir de coloane din sticlă.		X	

e. De exemplu:

Se simțea cuprins de cele mai curate gânduri.

I-au produs multă suferință cu aceste vorbe negre.

Era un băiat lustruit, se vedea din comportamentul lui de gentleman.

Luna învăluia pământul în raze de aur.

La optsprezece ani, pășea în viață cu multă încredere.

Părea un om de piatră, dar avea un suflet sensibil.

5.

a.

<i>Era un omuleț mărunt, dar iute.</i>	<i>scund/agil</i>
<i>Avea un scris mărunt și iute.</i>	<i>reduc ca dimensiune/rapid</i>
<i>Deși era mărunt de vârstă, era iute la minte.</i>	<i>nevârstnic/ager</i>
<i>În ciuda pasului mărunt, felul lui iute ne făcea să nu băgăm de seamă întârzierea.</i>	<i>de dimensiune mică/vioi</i>
<i>Ardeul iute și tăiat mărunt dădea o savoare neobișnuită mâncării.</i>	<i>usturat/mic</i>
<i>Ploaia măruntă și iute ne-a pus pe fugă.</i>	<i>mic/des</i>
<i>Avea un post mic, ținând cont de mintea lui iute</i>	<i>nesemnificativ/superior</i>
<i>Avea un mod mic de a vedea lucrurile, deși vremurile cereau o gândire iute.</i>	<i>limitat/deschis</i>

b.

<i>Mama a trecut făina prin sită și a copt un cozonac bun.</i>	<i>a cernut/gustos</i>
<i>Copilul a trecut strada prin locul bun.</i>	<i>a traversat/stabilit</i>
<i>Rana mi-a trecut pentru că am folosit un unguent bun.</i>	<i>s-a vindecat/de calitate</i>
<i>A trecut examenul pentru că este un elev bun.</i>	<i>a promovat/eminent</i>
<i>Floarea s-a trecut, planta este acum bună de cules.</i>	<i>s-a ofilit/pregătit</i>
<i>A trecut timpul bun pentru învățat.</i>	<i>s-a scurs/potrivit</i>
<i>Au trecut cartea de la unul la altul pentru că sunt prieteni buni.</i>	<i>a împrumutat/loial</i>
<i>A trecut în test răspunsul bun.</i>	<i>a notat/corect</i>
<i>A trecut să-și vadă bunicii, pentru că este un nepot bun.</i>	<i>s-a dus/cuminte</i>

6. De exemplu:

Scufița-Roșie

— *Of, ce zi anostă/neinteresantă! Nu apare/nu se ivește nicio masă bună! Să dau o fugă prin codru, poate găsesc ceva de mâncare. Ah, dar aceea este Scufița-Roșie! Sigur, ea este: mică, cu scufie/căciuliță/ bonețică roșie, haiosă. E chiar Scufița-Roșie. Adună un buchet de flori. Unde s-o fi ducând cu ele?*

— *Bună, Scufiță, ce vânt te-aduce prin pădurea asta?*

— *Hmm! Mi-a zis că merge spre casa bunicii ei, ca să îi ducă medicamente. Se simțea rău și avea nevoie de ajutor.*

— *Aha, voi merge la bătrână înaintea ei și o voi mânca. Dacă o să am și fetița la desert, mai vedem... Cred că bunica o să fie cam ațoasă, dar nu fac mofturi. Am o foame de lup!*

Așa, acum că am mâncat-o, pot să mă relaxez puțin. O să port cămașa de noapte a bătrânei.

Dar ce se aude? A și ajuns Scufița-Roșie? Fetița asta este cam enervantă. Ce m-o fi chestionând atâta? Am gura mare ca să o mănânc.

Fetița chiar că a fost delicioasă. Voi trage un pui de somn pe cinste. O scufiță, două scufițe, trei scufițe...

Notă!

Eu, lupul cel înfricoșător care a scris povestea asta, vă asigur că nicio bunicuță nu a fost mâncată. Ce să mai zic de fetiță! Era doar o anecdotă lupească!

7.

Cuvântul	Sinonimul	Partea de vorbire
<i>a se gândi</i>	<i>a reflecta/a medita</i>	verb
<i>belșug</i>	<i>bogăție</i>	substantiv comun
<i>ciudat</i>	<i>bizar/straniu</i>	adjectiv
<i>dânsul</i>	<i>el</i>	pronume personal
<i>cel dintâi</i>	<i>primul</i>	numeral ordinal
<i>înspre</i>	<i>spre</i>	prepoziție
<i>generos</i>	<i>darnic</i>	adjectiv
<i>amurg</i>	<i>înserare</i>	substantiv comun
<i>a folosi</i>	<i>a utiliza</i>	verb
<i>delicat</i>	<i>firav/gingaș</i>	adjectiv
<i>suficient</i>	<i>destul</i>	adjectiv
<i>delicios</i>	<i>gustos</i>	adjectiv

8. *pedepsă* – sinonim – *sanctiune*; antonim – *recompensă*;

gălăgie – sinonim – *larmă*; antonim – *liniște*;

optimist – sinonim – *încrăzător*; antonim – *pesimist*;

darnic – sinonim – *generos*; antonim – *zgârcit*;

sfios – sinonim – *timid*; antonim – *îndrăzneț*.

9. *a se distra* ≠ *a se plictisi*; *simpatic* ≠ *antipatic*; *civilizat* ≠ *sălbatic*; *a se înfuria* ≠ *a se calma*; *citeț* ≠ *ilizibil*; *curajos* ≠ *laș*; *egoist* ≠ *altruist*; *harnic* ≠ *leneș*; *a încurca* ≠ *a descurca*; *adevăr* ≠ *minciună*.

10.

	Sens propriu de bază	Sens propriu secundar	Sens figurat
<i>Pieptenului i s-a rupt un dinte.</i>		X	
<i>Dintii vântului sfâșiau podoaba copacilor.</i>			X

CUPRINS

I. ELEMENTE DE VOCABULAR.....	7
II. FONETICĂ, ORTOGRAFIE ȘI ORTOEPIE	19
III. VERBUL	27
IV. SUBSTANTIVUL.....	37
V. PRONUMELE.....	51
VI. NUMERALUL	61
VII. ADJECTIVUL	69
VIII. ADVERBUL	81
IX. ORGANIZAREA ENUNȚULUI.....	91
X. PREDICATUL.....	99
XI. SUBIECTUL	109
XII. ATRIBUTUL.....	121
XIII. COMPLEMENTELE	131
XIV. CIRCUMSTANȚIALELE.....	145
XV. STILISTICA	157
XVI. TESTE PREDICTIVE ȘI SUMATIVE	163
XVII. SUGESTII DE REZOLVARE	185